

POTUJEMO V PRETEKOST Z MUZEJEM V MALEM / Neda Gačnik Čebulj, profesorica razrednega pouka/

OŠ Majde Vrhovnik

»Hej, ti ... beri dalje, če ti zgodovina diši!

Rad/-a potuješ v preteklost? Te zanima muzejsko delo? Bi se rad/-a preizkusil/-a v muzejskih poklicih? Si si kdaj želel/-a tudi sam/-a sodelovati pri postavitvi kakšne razstave?

Mestni muzej Ljubljana in Osnovna šola Majde Vrhovnik te vabita, da se pridružiš projektu Muzej v malem in za polovico leta postaneš naš/-a sodelavec/-ka!«

In tako se je vse začelo. Enoletno čudovito sodelovanje med šolo in Mestnim muzejem Ljubljana v okviru projekta Muzej v malem. Muzej v malem je projekt, ki je v šolskem letu 2014/2015 potekal drugič. Lansko leto je z Mestnim muzejem sodelovala Osnovna šola Ledina na temo Koliščarji na naših tleh, letos pa naša šola OŠ Majde Vrhovnik na temo Emona.

NA TLEH NEKDANJE RIMSKE KOLONIJE

Emona je v letu 2014 praznovala 2000-letnico svojega nastanka in na šoli smo bili že v lanskem šolskem letu aktivni pri spoznavanju Emone in Rimljanov ter njihovega načina življenja. Skoraj dožne smo se počutili še prav posebej obeležiti to okroglo obletnico zaradi dejstva, da ima naša šola posebno mesto. Je namreč edina osnovna šola, ki leži na tleh nekdanje Emone. Tako lahko učitelji in učenci arheološki park Zgodnjekrščansko središče, kjer je nekoč stala emonska hiša, vsakodnevno opazujemo skozi okna naše šole. V naši neposredni bližini so tudi rimski zid, arheološki park Emonska hiša, vodnjak na Kongresnem trgu in še bi lahko naštevale. Ko smo dobili povabilo za sodelovanje v projektu Muzej v malem na temo Emone, smo se vabilu logično odzvali. Tema nam je bila namreč »položena v naše temelje«.

NAŠA SREČANJA

V letošnjem letu smo projekt organizirali med urami dela z nadarjenimi in k projektu povabili petošolce, ki sta jih zanimala zgodovina in muzejsko okolje.

Prijavilo se je 14 učencev iz 5.a in 5.b. Srečevali smo se ob petkih po pouku bodisi v Mestnem muzeju, ki je le streljaj od naše šole, bodisi v prostorih šole. Na srečanjih smo spoznavali življenje Rimljanov v zgodbah, ki so nam jih pripovedovali pedagogi, si večkrat ogledali razstavo v Mestnem muzeju z naslovom Emona: mesto v

imperiju, šli po poteh Emone, obiskali oba arheološka parka, se prelevili v arheologe in izkopavali grobove starih Rimljanov, si ogledali rimski zid in še marsikaj drugega. Glave smo si, kot bi rekla učenka Neja, polnili z znanjem o Emoni.

ARHEOLOŠKI PARK EMONSKA HIŠA

»V petek, 17. oktobra 2014, smo se z Muzejem v malem odpravili v arheološki park Emonska hiša. Na začetku smo se, jasno, spet pogovarjali o Emoncih oz. o tem, kako so pokopavali umrle ljudi in kaj so zraven njih položili v grob. Seveda smo slišali kaj, kar smo že vedeli, a večino stvari je bilo novih. Nato smo odšli do posebnih zabojev, ki so bili globoki, in notri je bil postavljen grob (žarni in kostni). Razdelili smo se v dve skupini in začeli pravilno kopati. Iz najdenih predmetov smo ugotovili, da je žarni grob pripadal bogati ženski, kostni pa moškemu, ki ni bil ravno bogataš, a je normalno živel. Za konec smo dobili delovni list v zvezi s to temo in ga izpolnili. Pa je bilo že konec. Škoda!«

Nikolaja Zoja Baričič

Ves čas smo imeli v mislih, da nas ob koncu šolskega leta čaka še nekaj velikega. O tem v nadaljevanju.

MUZEJSKI POKLICI IN NJIHOVA VLOGA

Poleg znanja o Emoni smo dobili tudi edinstven vpogled v muzejsko okolje. Spoznali smo različne muzejske poklice in jih obiskali v službi. Ogledali smo

Arhiv, MGML (Arheološki park Emonska hiša)

si njihovo delovno okolje, pripomočke in se preizkusili v kakšni izmed njihovih delovnih nalogah. Tako smo se na primer naučili, da restavrator ni tisti, ki dela v restavraciji, in konservator ni tisti, ki ima opravke s konzervami. Poleg restavriranja in konserviranja starih predmetov, s katerimi restavratorji/konservatorji ohranjajo našo predmetno dediščino, smo spoznali, kakšno je delo arheologa in kakšna znanja, spretnosti in pripomočke potrebuje pri svojem delu. Spoznali smo, na kaj mora vse misliti kustos, ko postavlja razstavo, in

kako pedagog in andragog izpeljeta vodstva in delavnice, da so čim zanimivejše za posamezne ciljne skupine. Naučili smo se tudi, da je multisenzorno učenje najboljšo. Da smo se lahko tudi mi čim lažje učili na naših srečanjih, smo občasno poskrbeli tudi za naše brbončice. Spoznali smotudi delo sodelavca za odnose z javnostmi, ki sodeluje z novinarji. Ti namreč potem objavljajo prispevke, povezane z novimi razstavami ali dogodki v muzeju, in na ta način obveščajo javnost o delu muzeja. Tudi delo dokumentalista je izjemnega pomena, saj je nekakšne vrste knjižničar muzejskih predmetov. Njegova naloga je, da najdene predmete popiše, da se potem lažje najdejo. Na koncu smo spoznali tudi vlogo direktorja muzeja, ki skrbi za ugled te pomembne institucije.

Učenci so s posameznimi predstavniki poklicev v parih ali trojicah izpeljali intervjuje in na ta način izvedeli še več o posameznem delu. Opravljeni intervjuji so bili osnova naše projektne naloge Muzejski poklici in njihova vloga, s katero so učenci sodelovali na 28. srečanju mladih raziskovalcev in njihovih mentorjev Mestne občine Ljubljana. Vso to znanje iz »prve roke« nam je prišlo prav v naslednjem koraku, ko smo začeli pripravljati natečaj za slovenske vrtce, osnovne šole in družine.

ARHEOLOG MARTIN HORVAT

»Odločili smo se, da obiščemo arheologa, saj nas je zelo zanimalo, kaj sploh počne. Prišli smo v posebno dvorano in tam poslušali predstavitev njegovega posebnega dela. Arheolog nam je povedal, da ne počneš vsega z rokami in prsti, temveč potrebuješ za to tudi različno orodje. Na tak način so poiškali že na tisoče predmetov, ki jih lepo ohranja muzej. Ko se gradi kakšno, npr. podzemno parkirišče, se tam pogosto kaj najde. Zato arheologi tudi tam vse dobro pregledajo, da gradbeniki ne uničijo kakšnega predmeta, ki bi o zgodovini lahko povedal veliko. Seveda pa – če želiš postati arheolog, moraš za to narediti kar visoko šolo ter imeti veliko zanimanja za zgodovino. Tako smo ta dan izvedeli zelo veliko.

Nika Virant

ŠČIT – KONSERVATORSKO SREDIŠČE

»V petek, 12. decembra 2014, smo spoznali poklic konservatorja in restavradorja. O poklicu smo izvedeli kar veliko, nekaj stvari pa smo lahko tudi poskusili očistiti. Te stvari so bile: zlat okvir, star list papirja, kos kamna in skrinja za premog. Muzej pa mi je tudi ta teden polepšal petek.«

Katarina Klemenčič

PRIPRAVA NATEČAJA

Učenci so natečaj pripravili sami. Odločili so se, da bodo tema letošnjega natečaja lutke (ročne, prstne, marionete, male in velike...). Nekaj hude krvi je preteklo pri izboru imena za natečaj in njegovega logotipa. Naj omenim le nekaj predlogov učencev za ime natečaja: Z lutkami v Emono, Rimska lutkarijada, Emona se vrača, Emona oživi, Lutke v imperiju, Lutke zavzamejo Emono, Poln forum lutk, Kuku, Emonci so tu!, Hej, Emonci! Ob takšnih predlogih je bilo resnično težko izbrati zmagovalno zamisel, pa vendar smo na koncu s tehtnim premislekom in večkrat ponovljenim glasovanjem našli zmagovalca. Zmagalo je ime Emona se vrača. Tako je natečaj dobil to ime in pozneje tudi razstava v Mestnem muzeju. Med vsemi predlogi za logotip pa je bil na koncu izbran predlog učenke Nikolaje Zoje, ki se je domislila na eni strani lutko legionarja, ki ima na glavi tipično rimsko čelado z rdečo perjanico, na drugi strani pa sodobnika, mladega fanta, frajerja, z rdečo irokezo. Oblikovalka Mestnega muzeja je njeno zamisel potem le še prenesla v računalniško obliko.

Logotip natečaja Emona se vrača

NATEČAJ

»Na srečanju, 21. novembra 2014, smo se odločili, da napišemo natečaj in izberemo ime ter logotip za razstavo. Razdelili smo se v štiri skupine. Vsi smo imeli veliko zamisli, ki so bile smešne, zanimive, čudne in lepe. Kmalu smo jih dokončali, in že smo bili pripravljeni za razkazovanje svojih idej. Takrat so pred tablo prišle skupine, ki so povedale svoje ideje za logotip in naslov. Ko so vse skupine končale in so bile vse ideje na tabli, smo glasovali. Dvigovali smo roke pri izdelku, ki nam je bil najbolj všeč. Na koncu sta ostala le še dva naslova: Emona se vrača in Lutke zavzamejo Emono. Izbiro zmagovalca smo prihranili za drugič. Na isti način smo izžrebali tudi logotip. Imeli smo se res super!«

Čarna Rovšek

Vabilo na natečaj je nato Mestni muzej razposlal vrtcem in šolam, učenci pa so tudi sami poskrbeli za promocijo. Lepili so plakate po vrtcih, šolah, glasbenih in plesnih šolah oziroma povsod, kjer so predvidevali, da jih bodo otroci in starši videli. K sodelovanju so povabili tudi svoje prijatelje in znance, delili pa so letaketudi svojim sošolcem. Sledilo je čakanje na izdelke. Čas je tekkel in vse bolj se je približeval »dead-line«. Učenci so se spraševali, ali bo sploh kdo sodeloval? Koliko lutk bo prišlo? Kakšne bodo prispelle lutke? Se jih bo dalo uporabiti za razstavo v muzeju?

PRIPRAVE NA RAZSTAVO IN VODSTVA

Da je čakanje na lutke lažje minilo, smo se z učenci pripravljali na našo razstavo in vodstvo po njej. Učenci so se razdelili v tri skupine: oblikovalsko, ki je poskrbela za videz razstave, pripravljala vabila na razstavo ter plakate; razlagalno, katere naloga je bila vsebinsko pripraviti vodstvo po razstavi; in medijsko skupino, ki je poskrbela za novinarje in novinarsko konferenco. Natečaj se je zaključil 11. 3. 2015. Čeprav sprva ni kazalo, da bo kakšna lutka prišla, jih je na naše veliko presenečenje na koncu prispelo kar 133 iz cele Slovenije. Vse so bile nekaj posebnega.

Foto: Matevž Peternoster, MGML (Razstava Emona se vrača v Mestnem muzeju Ljubljana)

Foto: Arhiv MGML (Delovni vikend)

Lutke so učenci ocenjevali 13. 3. 2015, komisijo pa so sestavljali kar sami. Pri ocenjevanju so upoštevali naslednje kriterije: izvirnost, natančnost izdelave, estetsko vrednost, celostni vtis in zgodovinsko verodostojnost. Poskrbeli smo, da je bilo ocenjevanje čim objektivnejše. Ocenjevali so vsak zase v tišini s svojim ocenjevalnim listom. Ocenjevanje so vzeli zelo resno. Lutke so natančno opazovali, pregledali, naredili tudi več obhodov, vse zato, da so se prepričali, da bodo najvišjo oceno dobile tiste lutke, ki so po njihovem mnenju izpolnjevale v največji meri zastavljene kriterije. Dobili smo zmagovalce. A do razglasitve je moralo preteči še nekaj časa. Sledil je še en mesec aktivnih priprav do otvoritve razstave. Konec marca smo organizirali delovni vikend, petek popoldne in sobota cel dan, ki so se ga učenci z veseljem udeležili. Na delovnem vikendu so barvali stojala, na katerih so bile postavljene lutke, pripravljali napise, se odločali, kje in kako bodo postavili lutke v razstavnem prostoru, izdelali mozaik z napisom Muzej v malem, »štancali« značke z našim logotipom, jedli emonsko pico iz bližnje picerije ter vadili vodstvo.

DELOVNI VIKEND

»Že ko smo prišli v muzej, se je začelo delo. Delali smo okraske, kovančke, freske, rezali in barvali podstavke ...,

kar pa je bilo najbolj pomembno: postavljali smo razstavo. Za razstavo smo vse lutke znosili v klet in jih postavili na svoje mesto. Kasneje smo se lotili tudi izdelave mozaika. Delali smo ga iz majhnih belih, črnih in rdečerjavih kamenčkov. Na mozaiku piše »Muzej v malem«, pod napisom pa stoji vzorec. Bilo je naporno, a zelo zabavno.«

Neja Šurca

NOVINARSKA KONFERENCA

1. aprila je sledila čisto prava novinarska konferenca. Prišli so novinarji iz radija, televizije in tiska. Učenci so bili vznemirjeni, saj je tokrat šlo zares. Kljub tremi, ki se navzven ni kazala, so novinarjem razložili, v kakšnem projektu so sodelovali, kaj vse so do sedaj naredili, in jih po koncu izjave povabili na vodstvo po razstavi.

NOVINARSKA KONFERENCA

»V sredo, 1. aprila, smo imeli novinarsko konferenco. Novinarjem smo na ta dan povedali malo več o našem projektu in razstavi, vsak izmed njih pa je dobil tudi majhno darilo (bonbone našega sponzorja Hariboja, značko itd.). Najprej so se vsak s svojo temo predstavili govorci, nato pa še mladi igralci našega projekta v svojih vlogah, ki so obiskovalce (novinarje in snemalce) popeljali po razstavi Emona se vrača. Novinarji so vse stvari

snemali, si jih ogledovali in si zapisovali. Čisto na koncu so nekaterim postavili še nekaj vprašanj ter nam obljubili, da se bomo kmalu lahko videli na televiziji ali poslušali po radiu. Novice pa so se razširile tudi po časopisih. Z novinarsko konferenco smo imeli veliko dela, a z vsem smo bili zelo zadovoljni.«

Nika Virant

Še ko so učenci pripravljali vodstvo po razstavi, so imeli ves čas v mislih, da pripravljajo vodstvo za družine in otroke. Kot vedno so imeli veliko zanimivih zamisli, a na koncu so se odločili, da bo tema vodstva tako kot natečaj in razstava povezana z lutkami. Domislili so se odlične ideje.

KAZNOVANI EMONCI

Medtem ko učenka Neja obiskovalcem razstave razlaga o projektu, pridrvi Rimljanka Flavija vsa vznemirjena: bog Jupiter je kaznoval vse mesto in Emonce, ker so ga zadnje čase zane-marjali in mu niso darovali. Kazen je bila seveda neusmiljena. Vsi Emonci so se spremenili v okamenele kipe. Emonci se sicer lahko zbudijo, če jim obiskovalci darujejo novce. Zbudijo pa se lahko le za dve minuti. Speči Emonci so bili postavljeni po celotnem kletnem razstavnem prostoru muzeja, in ko so obiskovalci prišli do enega

Foto: Matevž Paternoster, MGML (Novinarska konferenca)

Foto: Matevž Paternoster, MGML (Otvoritev razstave)

izmed njih ter mu darovali novce, je Emonec oživel in povedal utrinek iz svojega življenja. Tako je legionar Lucij povedal o vojski v Rimu, njegovi značilni opremljeni in orožju, sužnja Gaja je predstavila svoje življenje hišne sužnje in ob tem razložila, kakšna stranišča so imeli Rimljani, gostilničarka Flavija je povedala, kaj in kako so Rimljani jedli, Emonka Julija je obiskovalce seznanila, kako so včasih pokopavali umrle, matrona Honorata pa, kakšne so bile videti Emona in njej podobne kolonije. Na koncu je Flavija obiskovalce pripeljala do samega vrhovnega boga Jupitra, ki jim je ponudil možnost, da za vedno obudijo okamenele Emonce. Recept je bil preprost. Če pravilno odgovorijo na zastavljena vprašanja in izpolniljo vse manjkajoče črke magičnega izreka, se bodo Emonci zbudili. Obiskovalci so tako morali uganiti pet ugank, da so dobili magični izrek »Anime, surgite!« ali po slovensko »Duhovi, vstanite!«. Ko so izrek obiskovalci večkrat ponovili za Jupitrom, vsakič glasneje, so se Emonci čudežno prebudili. Srečen konec in aplavz.

Prvo vodstvo za novinarje je uspelo. A po vodstvu dela še ni bilo konec. Učenci so morali novinarjem dati intervjuje. Prispevek o njihovem delu je bil nato objavljen na več televizijah, časopisu in spletnih časopisih.

ZDAJ PA ZARES

Novinarska konferenca pa je bila le uvod v naslednji dan, ko smo imeli v popoldanskem času uradno otvoritev razstave. Na otvoritev so prišli poleg družinskih članov otrok tudi prijatelji, zmagovalci natečaja, ravnateljica naše šole in direktor muzeja. Pohvale so kar deževale. Učenci so bili ponosni, da so dobro opravili svoje delo in da so sedaj zanj tudi nagrajeni. Vodstva po razstavi v obliki družinskih delavnic so učenci nato speljali še štirikrat ob sobotah v aprilu in maju.

POSEBNO DOŽIVETJE

Konec maja smo učence popeljali še na prav posebno doživetje, ki ga mnogi Ljubljančani ne doživijo kar tako. Ravno takrat se je prenavljala Slovenska cesta v središču Ljubljane. Arheologi

Foto: Arhiv MGML (Arheološko najdišče na Slovenski cesti)

Foto: Matevž Paternoster, MGML (Muzej v malem 2014/2015)

so imeli tam veliko dela, saj so našli rimske ostanke. Z učenci smo dobili priložnost ogledati si izkopavanja ter v enem izmed zabojnikov videti vse, kar so arheologi do tedaj našli. Imeli pa smo priložnost videti tudi čisto posebno najdbo, in sicer odlično ohranjen žarni grob, ki smo si ga ogledali v Konservatorskem središču Ščit. Tam so konservatorji že začeli z njegovim postopkom ohranjanja.

OBISK SLOVENSKE CESTE

»Danes smo šli pogledat arheološko najdišče na Slovenski cesti. Arheolog Tine nam je pokazal, kje so našli stekleni grob. Potem smo šli še v Ščit, kjer smo si ta

grob ogledali. Bilo je zelo zanimivo in poučno.«

Žiga Klun

Dela v projektu ni bilo malo, prav tako so bili učenci nemalokrat zaposleni tudi ob vikendih. Kljub temu lahko rečem, da so z veseljem hodili na petkova srečanja in me tudi že med tednom ustavljali na hodnikih ter spraševali, kaj bomo pa tokrat počeli. Ko smo ob koncu šolskega leta zaključili projekt, so že poizvedovali, ali bo morda tudi naslednje leto kaj podobnega, ker bi se radi že sedaj prijavi.

KAJ SO UČENCI PRIDOBILI

Učenci so z vključitvijo v projekt pridobili obširno znanje o Emoni, edinstven vpogled v muzejsko okolje in njegovo zakulisje, teoretično in praktično znanje o muzejskih poklicih in o postavitvi razstave. Izboljšali so komunikacijske sposobnosti in druge veščine, delali v kreativnem okolju, ob podpori najrazličnejših strokovnjakov razvijali ustvarjalnost in samostojnost ter krepili samozavest.

Za to čudovito izkušnjo z muzejem, za katero verjamem, da se je globoko vtisnilav srca in spomin otrok, se gre predvsem zahvaliti pedagoginji in kustosinji Niki Damjanovič, ki je bila vodja tega projekta, ter muzejskima sodelavkama Karin Konda Mihačič in Katji Kajba, ki sta skupaj z Niko organizirali in vodili naša skupna srečanja. Ne smem izpustiti tudi drugih sodelavcev muzeja, ki so si vzeli čas in nam predstavili svoj poklic in svoje delovno okolje. To so arheolog Martin Horvat, kustosinja Bernarda Županek, restavratorka konservatorica Katarina Toman Kracina, andragoginja Janja Rebolj, sodelavka za odnose z javnostmi Alja Gogala, dokumentalist Matej Satler in Blaž Peršin, direktor Muzeja in galerij mesta Ljubljane.

Vira:

Vir 1: <http://www.mgml.si/mestni-muzej-ljubljana/muzej-v-malem/>.

Vir 2: <https://sites.google.com/site/projektemona/2014-2015>.